

Strategi för akut omhändertagande för region Norrbotten 2019-2021

Bakgrund

Akut omhändertagande innebär primär bedömning av vitala funktioner och initial behandling av livshotande tillstånd eller tillstånd som kräver omedelbar åtgärd/bedömning.

Sekundär bedömning och befintliga resurser avgör sedan vårdnivån, dvs rätt vårdnivå kopplat till behov. Den sekundära bedömning och fortsatt behandling kan kräva transport inom eller utom länet.

Akut omhändertagande ska öka chans till överlevnad och minska morbiditet (sjuklighet) vid akut sjukdom, akut försämring av kronisk sjukdom eller skada.

Lagrum och styrande förutsättningar

Strategin tar sin utgångspunkt i patientlagens (SFS 2014:821) syfte att stärka och tydliggöra patientens ställning samt att främja patientens integritet, självbestämmande och delaktighet. Strategin utgår även från hälso- och sjukvårdslagen (SFS 2017:30) och patientsäkerhetslagen (SFS 2010:659) med målet om en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. I lagen tydliggörs också att hälso- och sjukvården ska arbeta för att förebygga ohälsa och vara organiserad så att den främjar kostnadseffektivitet. Regionens strategiska plan, styrelsens plan samt strategierna Framtidens hälsa och vård 2035, Digitaliseringsstrategin och Folkhälsostrategin utgör också grund för denna strategi.

Omvärldsanalys

För att behålla eller öka kvaliteten i vården, hantera den demografiska utvecklingen, ha kostnadskontroll och möta nya förväntningar behöver vård och omsorg levereras på nya sätt. Vården behöver därför genomgå stora förändringar de närmaste åren, både vad gäller arbetssätt och på vilket sätt vårdens tjänster erbjuds befolkningen.

Kunskapsstyrning där jämlik vård är viktigt byggs och utvecklas nu i Sverige. Utredningarna God och nära vård och Träning ger färdighet (högspecialiserad vård) pekar på behov av nationell bild av hur akut vård och omhändertagande ska organiseras. Sjukvården står inför utmaningar kopplade till koncentration av viss verksamhet för att uppnå hög kvalitet och då måste frågan om hur det akuta omhändertagandet ser ut adresseras. En enhetlig bild/definition av vad som ingår i ett akut omhändertagande saknas i Sverige idag.

Region Norrbotten har unika förhållanden med stora avstånd och en gles och åldrande befolkning. För att kunna bibehålla lika hög kvalitet i vården som i övriga landet samtidigt som befolkningen ska känna trygghet behöver reg-

ionen säkerställa ett gott akut omhändertagande i hela länet. Nya arbetssätt och kompetenser kommer behövas samtidigt som digitala tjänster kommer att ha en självklar plats i det akuta omhändertagandet

Syfte

Syftet med ”Strategi för akut omhändertagande” är att säkerställa och trygga ett gott, säkert och jämlikt akut omhändertagande med en struktur som är både effektiv och hållbar över tid. Det akuta omhändertagandet ska säkerställas med vår utmanande demografi och geografi som grundläggande förutsättningar

Nuläge

Norrbotten är ett till ytan stort län, en fjärdedel av landets yta. Befolkningsstrukturen i länet har förändrats de senaste decennierna med en kraftig ökning av antalet äldre och en kraftig minskning av antalet yngre. Med färre personer i arbetsför ålder ska regionen klara att möta ett ökat vårdbehov hos en allt äldre befolkning, därtill med minskat skatteunderlag.

Dagens vård är uppbyggd under en tid då vårdbehovet såg annorlunda ut, med främsta fokus på akuta skador och infektioner. Idag och i framtiden i allt högre grad, kommer vårdbehovet domineras av kroniska sjukdomar som kräver kontakt med vården under lång tid. Cirka fem procent av befolkningen konsumerar över 50 procent av vårdens resurser. Största gruppen är multistjuka äldre med stora vård- och omsorgsbehov.

Regionen behöver en trygg och jämlik vård för medborgarna både i akut situation och för de med kroniska tillstånd. Tillgänglighet till akut omhändertagande är viktigt och sker idag och i framtiden prehospitalt, inom primärvårdens hälsocentraler och på samtliga fem sjukhus i länet.

Målbild

Varje norrbottning ska ha tillgång till god och nära vård. Akut omhändertagande ska fortsatt finnas tillgängligt i samtliga norrbottniska kommuner. God måluppfyllelse ger kvalitet utifrån olika dimensioner: resursutnyttjande, medicinska resultat och patientens egen upplevelse.

En förutsättning är en tydlig struktur för akut omhändertagande med nya arbetssätt och teknik som en naturlig del. I Norrbotten finns akutläkare på flera sjukhus och inriktningen är att fortsätta stärka och utveckla detta på de sjukhus där långsiktiga lokala förutsättningar finns.

Strategisk inriktning

- Akutomhändertagande sker på alla nivåer inom regionen och kan utföras prehospitalt, inom sjuktransportorganisation, på hälsocentraler och sjukhus. Omhändertagandet är lika bra och säkert såväl på distans som nära. Bedömningar kan göras på plats och via distansöverbryggande teknik.

- Patientens tillstånd avgör var vården efter initial stabilisering kan ges; i många fall nära, inom primärvården, i andra fall på sjukhus inom eller utom regionen.
- Nya arbetssätt och kompetensväxling är nödvändigt, akutläkare och avancerade kliniska sköterskor (AKS) är två exempel.
- Ett införande av akutläkare förutsätter en relativt stor volym akuta patienter eller andra lokala förutsättningar som säkerställer långsiktighet i införandet. Införandet vid sjukhusen ska därför anpassas till lokala behov och förutsättningar. Det enda sjukhus som uppfyller kriterier för tillräcklig volym akuta patienter är Sunderby sjukhus. Övriga kan ha andra lokala förutsättningar som möjliggör ett införande av akutläkare.
- Inväxling av jourlinjer och bemanningsförändring på sjukhusen kommer ske successivt där akutläkare etableras och planer för respektive sjukhus ska tas fram.
- Inriktningen är att länsdelssjukhus med få akuta patienter ska samordna läkarbemanningen mellan samtliga kliniker på sjukhuset. Primärvårdens läkarresurser ska fokuseras till dagtid för att säkra tillgänglighet och kontinuitet för breda patientgrupper.
- Regiongemensam utbildning och fortbildning ska säkerställas för att upprätthålla kompetens hos samtliga aktörer inom det akuta omhändertagandet

Riskbedömning

För att säkerställa strategin kommer ett antal områden att behöva adresseras. Risker för strategins genomförande är:

- Geografi – de specifika förutsättningarna som landets i särklass största län
- Pålitlig infrastruktur – förmåga till snabba insatser och säkra transporter, även under utmanande väderförhållanden
- Tillgång till kompetens – utifrån demografiska förutsättningar i länets samtliga kommuner.
- Trygghet – förmåga att skapa trygghet och tilltro hos befolkningen för ett säkert akut omhändertagande

Handlingsplaner

Följande handlingsplaner ska tas fram kopplat till strategin:

- Handlingsplan för akut omhändertagande
- Handlingsplan för trygga och säkra sjuktransporter

Uppföljning

Handlingsplanerna ska integreras i divisionsplanerna och följs upp i tertial- och årsrapporter.

Strategin ska utvärderas och återrapporteras till regionstyrelsen.